

Alfred Szuldrzyński, Zbigniew Żurawski

Kartoszyno, gm. Krokowa, woj. gdańskie. Stanowisko 7

Informator Archeologiczny : badania 18, 83-84

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GĄSKI, gm. Gniewkowo
woj. bydgoskie
Stanowisko 21

patrz
neolit

JAKUSZOWICE, gm. Kazimierza Wielka
woj. kieleckie
Stanowisko 2

patrz
okres wpływów rzymskich

GLENKI, gm. Karczew
woj. stołeczne warszawskie
Stanowisko I

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadził mgr Przemysław Wielowiejski, Finansował UW, Pierwszy i drugi sezon badań. Cmentarzysko z podokresu późnołateńskiego i okresu rzymskiego.

Stanowisko jest położone w środkowej części tarasu zalewowego doliny Wisły, w pierwszej strefie akumulacji aluwów.

W 1962 r. został odkryty przypadkowo, podczas prac na polu ob. E, Drewnicza pochówek wojownika z przełomu II i III w. n. w. Tam też w 1963 r. przeprowadził badania sondażowe ówczesny Konserwator Zabytków na woj. warszawskie A. Kempisty. Zbadano wówczas 20 grobów datowanych na podokresy późnołateński i wczesnorzymski.

Obecnie teren ten zajęty jest przez sad i z tego powodu w 1982 r. wykop nr 1 o pow. 1 ara założono na polu sąsiednim, należącym do ob. B. Boguckiej. Odsłonięto, zadokumentowano i wyeksplorowano 22 pochówki ciałopalne. Wszystkie one były uszkodzone w częściach stropowych, co należy wiązać z działaniem wód Wisły, którą niejednokrotnie zalewały badany teren a także z prowadzonymi tu od XV wieku pracami rolnymi. Wszystkie odkryte groby zagłębione były w kopalną warstwę próchniczną, a ich części stropowe pokrywała szaro-brunatna warstwa mady rzecznej o miąższości 30-40 cm.

Zabytkami datującymi /na obecnym etapie badań/ założenie cmentarzyska na podokres późnołateński są dwie zapinki typu O /wg J. Kostrzewskiego/ znalezione w grobie nr 12. Faza B₁ okresu wpływów rzymskich jest poświadczona zapinkami brązowymi typu A-68, które wystąpiły w grobach nr 13, 15, 18, 19a. Najmłodszym z odkrytych dotychczas jest grób z 1962 r., wyposażony m. in. w umbo typu 7b /wg M. Jahna/, sprzączkę jednodzielną o ramie półkolistej, bez skuwki - typ datowany na fazę B₂ i wczesną fazę okresu późnorzymskiego /wg R. Madydy/, miecz obosieczny o dł. 80 cm o soczewkowatym przekroju głowni oraz grot inkrustowany srebrem w typie, który /wg K. Godłowskiego/ występuje we wczesnym stadium późnego okresu rzymskiego. Odkryte w pochówkach fragmenty ceramiki czarnej, cienkościennej, jak i brunatnej, chropowatej odpowiadają typologicznie ceramice występującej na Mazowszu w podokresach: późnołateńskim i wczesnorzymskim.

W 1984 r. odsłonięto ar nr 2 i założono sondaż o wym. 2 x 20 m, który pozwolił na uchwycenie zasięgu cmentarzyska od strony zachodniej. Uzyskany materiał zabytkowy z 13 odkrytych w tym roku grobów mieści się w ramach chronologicznych ustalonych na podstawie wyników badań z lat poprzednich.

Badania będą kontynuowane.

KARTOSZYNO, gm. Krokowa
woj. gdańskie
Stanowisko 7

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Gdańsku

Badania prowadzili mgr Alfred Szudrzyński i mgr Zbigniew Żurawski. Finansowała Elektrownia Jądrowa "Żarnowiec" w Budowie. Piąty sezon badań. Osada kultury pomorskiej, osada wczesnośredniowieczna XI-XII w.

Pracami wykopaliskowymi objęto łącznie ponad 4,000 m² powierzchni stanowiska, lokalizując wykopy w południowo-wschodniej partii osady kultury pomorskiej oraz w północno-wschodniej części osady wczesnośredniowiecznej. Ogółem odkryto i wyeksplorowano ponad 450 obiektów, wśród których wyróżniono: 15 półkolumnek, 11 fr. konstrukcji słupowych naziemnych - chat /?/ z blisko 200 dółkami postępowymi, 14 palenisk, 6 pieców - w tym piec do wypału naczyń wraz z zapiekiem technologicznym oraz ponad 20 jam paleniskowych o dotychczas bliżej nieokreślonej funkcji. Materiał ruchomy stanowią nieliczne fragmenty i przedmioty żelazne, surowiec i wyroby bursztynowe, ceramika naczyńowa, polepa, fr. kości oraz narzędzia krzemienne i ich odpady.

W zbadanej części stanowiska największe zagęszczenie obiektów wystąpiło w rejonie cypla, ulegając stopniowemu rozrzedzeniu w pobliżu i zanikając w obrębie łożyska dawnego cieku wodnego. Poza nielicznymi przypadkami obiekty te pochodzą z osady kultury pomorskiej, głównie z jej części mieszkalnej. Na szczególną uwagę zasługują obiekt nr 1493 - piec do wypału ceramiki. Budowa oraz zawartość obiektu umożliwiające jednoznaczne określenie jego funkcji i konstrukcji. Piec zbudowany na planie owalu, w przekroju nieckowaty posiadał palenisko, które od położonej nad nim komory oddzielał ruszt gliniany. Całość pokrywała kopuła, zbudowana z żerdzi drewnianych wlepienych gliną, umocniona najprawdopodobniej darnią. Bezpośrednio do pieca przylegała od strony zachodniej jama do obsługi paleniska, natomiast od wschodniej jama umożliwiająca obsługę wnętrza komory. Pomędzy zawałiskiem kopuły a po-

zostałościami rusztu odkryto ponad 1,000 fr. około 20 różnego typu naczyń. Część z nich nosi ślady wtórnego przepalenia, stanowiąc najprawdopodobniej pozostałości nieudanego wypału. W sąsiedztwie pieca odkryto kolistą jamę, wypełnioną gliną - służącą do gęszonowania surowca.

Na terenie osady wczesnośredniowiecznej stwierdzono silne zróżnicowanie stopnia zachowania poszczególnych obiektów. Znaczna część została zniszczona w wyniku intensywnej orki /kulminacja wybruszenia stożka/, natomiast pozostałe w trakcie mikroniwelacji terenu budowy. Zbadany fragment stanowiska należy do strefy przejściowej pomiędzy zlokalizowaną wcześniej gospodarczo-produkcyjną i mieszkalną częścią osady. Podobnie jak na terenie osady kultury pomorskiej i tutaj widoczna jest rozrzedzenie obiektów w strefie łowiska dawnego cieku wodnego. Na terenie obu osad zarejestrowano fr. chat /?/ - konstrukcji słupowych naziemnych, które wraz z obiektami towarzyszącymi /paleniska, jamy/ potwierdzają stwierdzoną wcześniej pewną regularność w rozplanowaniu obiektów wzdłuż osi północny zachód - południowy wschód, orientację zblizoną do przebiegu linii brzegowej jeziora, jednakże dostosowaną głównie do warunków mikromorfologicznych terenu stanowiska.

W północno-wschodniej części zbadanego obszaru odkryto zespół obiektów, zawierających materiał ceramiczny charakterystyczny dla schyłkowych faz okresu przedrzymskiego, wyznaczający - jak wynika z dotychczasowych ustaleń - wschodni zasięg punktu osadniczego.

Materiały oraz dokumentacja z badań znajdują się w archiwum Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ O/Gdańsk.

Badania będą kontynuowane.

KOCANOWO, gm. Poblędziska
woj. poznańskie
Stanowisko 13

Konserwator Zabytków Archeologicznych
Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadził mgr Czesław Strzyżewski. Finansował WKZ w Poznaniu. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej i z okresu wczesnośredniowiecznego.

W wykopach o powierzchni ok. 215 m², zlokalizowanych w południowej, południowo-wschodniej i północnej części wzgórza, odkryto 2 groby ludności kultury pomorskiej i 6 grobów szkieletowych z wczesnego średniowiecza.

Wśród pierwszych obiektów był grób z brukiem i obstawą kamienną, zawierający 3 popielnice z pokrywami i fr. 2 innych naczyń oraz grób skrzynkowy z obwarowaniem /?/, w poważnym stopniu zniszczony, z rozrzuconymi lub wytrzymanymi kamieniami, w którym znaleziono fr. 2 popielnic i pokryw. W popielnicach lub w ich okolicy wystąpiły przepalone kości ludzkie. Naczynia te są charakterystyczne dla starszego podokresu przedrzymskiego.

Groby szkieletowe zawierały szkielety ułożone w podłużnych jamach na osi W-E, z czaszkami skierowanymi na zachód /3 szkielety/ i na wschód /również 3 szkielety/. Spośród nich dwa były w dużej części zniszczone przez orkę i zachowały się w stanie szczątkowym. Grób szkieletowy 23 wyróżniał się otoczką z małych kamieni ułożonych ściśle wokół górnej części czaszki. W jednym z grobów znaleziono 3 fr. obręczy wiadra i 2 ułamki noża z żelaza, w innym - nóż żelazny, a przy czaszce szkieletu 22 wystąpiło 3 paciorków szklanych, w tym 1 zebrowanej barwy niebieskiej i 7 odcinkowych barwy złocistej wraz z ułamkami sprzączki z brązu, prawdopodobnie spinającej kółko paciorków. Materiał ten potwierdza wcześniejsze datowanie grobów szkieletowych na fazę D-E okresu wczesnośredniowiecznego.

W celu zakończenia prac wykopaliskowych na tym wzgórzu należy rozkopać jeszcze ok. 100-130 m² powierzchni stanowiska.

Materiał źródłowy został przekazany do Muzeum Archeologicznego w Poznaniu.

KOLUJA WIELKA, gm. Janikowo
woj. bydgoskie
Stanowisko 11
Stanowisko 12
Stanowisko 13

patrz wczesne średniowiecze
patrz okres halstański
patrz neolit

KRAKÓW - NOWA HUTA
Krzesiawice
Stanowisko 41

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie
Oddział w Nowej Hucie

Badania prowadziły mgr Gryzelda Toboła i mgr Paulina Poleśka. Finansowały Huta im. Lenina i Muzeum Archeologiczne. Siódmy sezon badań. Osada z okresu lateńskiego i neolitu.

Prowadzone w roku 1984 prace wykopaliskowe koncentrowały się w zachodniej i północno-zachodniej części osady. Przebadano obszar o powierzchni 2 arów. Odkryto 5 obiektów. Trzy z nich to silnie zniszczone obiekty neolityczne zawierające w swoich wypełniakach niewielką ilość materiału zabytkowego. Dwa pozostałe to obiekty należące do grupy tyńceńskiej kultury lateńskiej. Na uwagę zasługuje obiekt 105, kolejna jedenasta na tym stanowisku chata kultury lateńskiej. Jest to prostokątny obiekt słupowy o profilu niechowałym i wym. 3,5 x 4,5 m. W jej wy-